

**ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ФОРМ РОБОТИ ЗІ
СТУДЕНТАМИ: ЗАСТОСУВАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ ТА
ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ**

*Кудрявцев В.М., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Нові форми роботи зі студентами пов'язані з цифровою трансформацією вищої освіти, яку можна визначити, як системне оновлення в цифровому освітньому середовищі, яке швидко розвивається, необхідних освітніх результатів, змісту цифровою трансформацією освіти, організаційних форм і методів навчальної роботи, оцінювання освітніх результатів. Цілі цифровою трансформацією вищої освіти спрямовані на підготовку студентів до життя і діяльності в умовах цифрової цивілізації; використання потенціалу цифрових технологій для підвищення ефективності освітнього процесу.

Аналіз питань щодо впровадження інноваційних форм роботи зі студентами потребує осмислення поняття «інформаційно-освітнє середовище закладу освіти», яке дає змогу розкрити організаційно-педагогічні умови застосування як традиційних, так і інноваційних методів навчання студентів. Впровадження інноваційних форм роботи зі студентами в українських вишах, насамперед, змінює інформаційно-освітнє середовище закладу вищої освіти. Зміст цього поняття визначається методологічними підходами до його розкриття. З позиції культурно-громадського підходу інформаційно-освітнє середовище визначається як соціокультурне середовище з притаманними для культури і суспільства цінностями і традиціями, які є механізмом розвитку

особистості студента. З позиції соціального підходу освітнє середовище ЗВО являє собою соціальну систему, що включає психологічний клімат, якість виховного процесу, ціннісно-смыслову єдність і рівень благополуччя учасників освітнього процесу. Інформаційний підхід відображає сукупність інформаційних потоків і засобів інформаційної взаємодії між учасниками освітнього процесу. Еколого-психологічний підхід розглядає освітнє середовище як систему впливів та умов формування особистості, що забезпечують благополуччя та безпеку життєдіяльності суб'єкта навчання.

Інформатизація та цифровізація системи вищої освіти призвела до створення інформаційно-цифрового освітнього середовища, що має значний вплив на процес навчання та професійно-особистісного розвитку студентів. Електронно-цифрове освітнє середовище вишу визначається як система умов, що забезпечують реалізацію освітньої діяльності на основі інформаційно-комунікаційних технологій, інструментальних засобів та електронних освітніх ресурсів. Електронно-цифрове освітнє середовище є результатом цифрової трансформації вищої освіти, яка дає змогу:

- доповнити зафіксовані освітні результати новими компетентностями суб'єктів навчання;
- оновити зміст навчальних предметів, що освоюється студентами, з урахуванням вимог міжпредметності та готовності до навчання в технологічно насиченому середовищі;
- розширити спектр методів та інструментів навчальної роботи з метою підвищення її результативності;
- диференціювати та інтегрувати різні форми організації навчального процесу, забезпечуючи досягнення освітніх результатів і задоволення пізнавальних інтересів;
- ширше використовувати критеріальне оцінювання навчальних досягнень студентів.

Формування та управління інформаційно-освітнім середовищем досягається за допомогою використання електронно-цифрових технологій управління освітнім процесом. Інтерес представляє технологія блокчейн, яка може з успіхом застосовуватися в освітній галузі для формування цифрового портфоліо, зберігання атестатів і дипломів, екзаменаційних і творчих робіт, результатів іспитів та освітніх досягнень студентів у вигляді унікальних цифрових записів. Нині в ЗВО застосовують електронно-цифрові системи управління навчанням студентів, у яких розміщено навчальну інформацію, навчальні завдання, а також результати навчальної роботи студентів, що дасть змогу одержувати відомості про навчальні досягнення студентів, використовувати методи роботи з великими даними для обробки інформації, що накопичується, з метою вдосконалення й управління освітнім процесом вишу. Дана система дає можливість створити нову інфраструктуру, надаючи освітні послуги для глобального використання, що виходять за рамки існуючих додатків і сервісів, щоб дозволити всім і кожному легко отримати доступ до освіти.

Нині домінуючими стратегіями розвитку вищої освіти є компетентісно-орієнтована концепція навчання, яка інтегрує в собі особистісно-орієнтований і системно-діяльнісний підходи, що вирізняються такими ознаками нового освітнього процесу:

- рефлексивність, що відображає рефлексію досвіду освіти з орієнтацією на особистісно-орієнтовану освіту, на створення особистісно-професійних смислів діяльності;

- суб'єктивність, що відображає авторський підхід до побудови мети та вироблення змісту інноваційного освітнього процесу;

- інтерактивність і діалогічність як врахування індивідуальних особливостей суб'єктів освітнього процесу, спільна діяльність, співтворчість при визначенні цілей, виборі засобів, методів діяльності та фіксації результатів;

- проєктивність і співавторство, що передбачає використання проєктування як основи навчально-пізнавальної діяльності студентів;

- єдність особистісно-сміслового та когнітивного розвитку, що відображає гуманістичну спрямованість освіти.

У даній парадигмі вищої освіти вже традиційними технологіями навчання стали такі освітні технології:

- технології проблемно-модульного навчання, які реалізуються на основі навчальної програми з предмета, складеної у вигляді модулів, що передбачає самостійне або частково самостійне освоєння студентом навчального матеріалу;

- технології навчання як навчального дослідження, під час якого у студентів розвиваються інтелектуальні здібності та дослідницькі вміння;

- комунікативні технології, до яких відносяться мозковий штурм, дискусія, прес-конференція, суперечка-діалог, навчальні дебати та інші активні форми і методи навчання, спрямовані на організацію роботи в групі;

- проєктне навчання, яке має прикладний, міждисциплінарний характер, а зміст проєктів і способи їх виконання відповідають змісту і технологіям майбутньої професійної діяльності студентів;

- ігрові технології, у рамках яких студенти беруть участь у ділових, рольових, імітаційних іграх, що моделюють професійні проблеми та завдання;

- кейс-технології, які відображають процеси аналізу та вирішення ситуацій, що забезпечує проблемно-дослідницький характер навчального процесу, його прикладну та професійну спрямованість.

Цифрова трансформація освіти пов'язана з широким застосуванням інформаційно-комунікативних технологій навчання з використанням цифрових засобів навчання. У нових умовах набула поширення модель змішаного навчання, яка являє собою ефективну інтеграцію традиційних та

інноваційних методів навчання. Модель змішаного навчання – це єдиний, цілісний навчальний процес, який передбачає, що частина навчально-професійної діяльності студента здійснюється в аудиторії під безпосереднім керівництвом викладача, а частина діяльності виноситься на дистанційну форму, з переважанням самостійних видів робіт індивідуально або спільно з партнерами в малій групі співпраці. Змішане навчання реалізує в собі низку принципів – послідовності, наочності, практичного застосування та безперервності, які підвищують ефективність і якість освітнього процесу.

Слід відзначити провідну роль сучасного викладача ЗВО, яка полягає не стільки у трансляції знань, скільки в організації оптимального освітнього середовища, зокрема й інформаційно-цифрового середовища навчання, в якому студент навчається з опорою на особистісний потенціал з використанням відповідних технологій навчання. Важливу роль у системі вищої освіти відіграє професійна спрямованість освітнього процесу та особистісно-орієнтований розвивальний характер взаємодії викладач-студент. У такій взаємодії надається особливого значення суб'єктному досвіду життєдіяльності, що включає предмети, уявлення, поняття, прийоми, правила виконання дій, особистісні смисли, установки, стереотипи особистості студента як суб'єкта навчання..

Таким чином, важливими складовими впровадження нових форм роботи зі студентами в українських вишах на засадах інтеграції традиційних та інноваційних методів навчання є визначення специфіки освітнього середовища закладу освіти, цілей і результатів навчання студентів у вигляді володіння ключовими загальнокультурними та фаховими компетентностями, визначення засобів досягнення освітніх цілей і результатів навчання, що й утворюють інноваційні педагогічні технології. Цифрова трансформація вищої освіти призвела до створення інформаційно-цифрового освітнього середовища, до використання

електронно-цифрових технологій управління освітнім процесом і навчальною діяльністю студентів, до впровадження інформаційно-комунікативних технологій навчання на засадах інтеграції з традиційними формами й методами роботи зі студентами.

УДК 378

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ

*Вербицька В.І., к.е.н., доцент
Вересовська А.В., здобувачка вищої освіти
Немченко В.І., здобувачка вищої освіти
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Відповідна сучасним реаліям освіта носить інноваційний характер, тому зараз у полі зору сучасних учених та педагогів перебуває проблема інноваційних перетворень в освіті та їх співвідношення з традиційними стратегіями навчання. На якість та ефективність інноваційної діяльності впливає низка взаємопов'язаних факторів, серед яких виділяють: наукові, змістовні, соціальні, організаційні, управлінські, економічні, інформаційні, технологічні, педагогічні, творчі, маркетингові, технічні та інші.

Потреба впровадження освітніх інновацій обумовлена комплексом причин: по-перше, основу цього процесу лежить вплив ринку праці та соціально-економічної ситуації у державі у відповідність до запитами суспільства; по-друге, це зумовлено інформаційно-технологічним розвитком суспільства і, по-третє, зазначений процес суттєво пов'язаний з інтеграцією у світовий освітній простір тощо. Крім того, умови воєнного